

Masson (*Introductio ad vitam interiorem* 1693. 5 exx.). Doch de ascetische schrijvers der Societeit van Jesus spannen de kroon: namen als Rodriguez, Platus, De Palma, Bruni, Lessius, Bellarminus, Busaeus, De Ponte, Scribanus enz. komt men herhaaldelijk tegen met meerdere exemplaren. Ook de Dominikaan Ludovicus v. Granada en de Carmelieten Iohannes a Iesu Maria (*De institutione novitiorum* 1621. 8 exx.) en Thomas a Iesu (verschillende opuscula) blijken tot de meer gelezen werken te behoren. Wie echter meent, dat in dit Kartuizer-milieu de echte werken over mystiek een bevoorrechte plaats gehad zullen hebben, komt bedrogen uit. Terwijl van Iohannes a Iesu Maria de novicenhandleiding in acht exx. aanwezig was, was er van zijn *Theologia Mystica* slechts één. Zo was er ook van S. Theresia's werken één exemplaar in het nederlands en in het latijn: één van S. Johannes van het Kruis, twee van Tauler, één van Ruusbroec, één van Constantijn de Barbançon en Benedictus van Canfeld, twee van Maria de Agreda. Daarentegen waren er 5 exx. van het modeboek: *Le chrétien intérieur* 1661 van Jean de Bernières-Louvigny en 6 exx. van S. Mechtildis' *Insinuationes divinae pietatis* 1536. Franciscus van Sales' *Traité de l'amour* was in 3 exx. aanwezig en de *Introduction à la vie dévote* in 5 exx. Uit deze dorre opsomming menen we te mogen besluiten, dat ook de Kartuziers zich in het algemeen niet hebben onttrokken aan de invloed der ascetische richting, die vooral door de Sociëteit van Jesus werd bevorderd.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat er tussen de bibliotheek van het klooster en de bibliotheek van het prioraat geen merkbaar verschil bestond. Op deze laatste bibliotheek bevonden zich behalve de gewone theologische werken, enkele profane geschriften zoals over boekhouden, tuinbouw e.d.

Als het geoorloofd is uit de bibliotheeklijst een conclusie te trekken over het geestesleven in de Kartuize, dan zou deze conclusie zich dekken met die welke we in de inleiding aangaven voor de kloosters der 18e eeuw in het algemeen: na 1700 treedt er een verandering in, welke wijst op een geringere belangstelling voor de theologie in al haar onderdelen. Evenwel wij erkennen graag, dat het gewaagd is uit de lijst alleen zulke ver gaande conclusie te trekken.

Thans laat ik volgen: I de lijst van 1783; II de lijst volgens de catalogus van Rooklooster; III de overige handschriften.

Wat de wijze van uitgave betreft, zij het volgende medegedeeld. Daar de lijst van 1783 genummerd is, neem ik deze nummering der handschriften over. Maar daarenboven geef ik aan ieder traktaat der 3 lijsten een volgcijfer tussen [], zodat ieder handschrift zoveel volgcijfers heeft, als er traktaten in aangegeven zijn. De bijzonderheden, welke de lijst vermeldt, worden overgenomen; de afkortingen daarbij zijn: *aut.* = autograaf van Dionysius de Kartuizer; *RK* duidt aan, dat het traktaat ook in de catalogus van Rooklooster is vermeld; *f*, *4°*, *8°*, *12°* duiden het formaat aan; jaartallen geven het jaar aan waarin het hs. is geschreven; *Beydaels* wil zeggen, dat het hs. vermeld wordt in de lijst, gepubliceerd op blz. 17-18. Voor zover mogelijk is getracht van elk handschrift de tegenwoordige bewaarplaats te vermelden of andere inlichtingen te verschaffen. Wij niet iedereen de catalogi der bibliotheken steeds bij de hand heeft, heb ik van alle teruggevonden handschriften een korte beschrijving gegeven, zodat men de inhoud en waarde ervan kan beoordelen. Ook heb ik getracht de traktaten zoveel mogelijk te identificeren, zonder evenwel naar een volledige litteratuur-opgave te streven. Zelfs heb ik niet immer de beste tekstuitgave vermeld: meerdere malen heb ik me tevreden gehouden met te verwijzen naar bekende bibliographiën. Ik ontveins me dus de leemten in dit deel volstrekt niet: maar ik meende dat van de andere kant volledigheid in bibliographische en andere gegevens volstrekt niet nodig is, om zich een denkbeeld te kunnen vormen, van hetgeen deze bibliotheek bevatte. En dit is het voornaamste doel dezer studie.

I. LIJST DER HANDSCHRIFTEN VAN 1783.

- [1- 2] 1. Dionysius Rikel. *Expositiones litterales et mysticae super Genesim et Exodum.*
f. min. aut. Rk. Ed. Montreuil⁵⁵⁾ I, 1-469, 471-644:
II, 1-127.

⁵⁵⁾ *D. Dionysii Carthusiani Opera Omnia* t. I-XLII, Montreuil 1896 v.

- Wenen: Becker⁵⁶⁾ 9393: Dionysii Carthusiani expositio in Pentateuchum. Pap. 15e eeuw, 357 ff., fol. min.
- [3- 12] 2. Expositiones in Iosue, Iudices, Ruth, Tobiam, Iudith, Esther, Esdram, Nehemias, Machabaeos et Baruch.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil III 1-105; 107-218; 219-242; V 81-216; 127-168; 169-204; 205-230; 231-262; 263-378; IX 379-408.
- [13- 14] 3. Idem. In Libros Regum et Paralipomenon.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil III 243-732; IV 1-101, 103-275.
- [15- 17] 4-6. Idem. In primam [secundam, tertiam] Psalmorum [Quinquagenam].
f. aut. Rk. Ed. Montreuil V 391-690; VI 1-693.
- [18- 20] 7. Idem. In Ieremiam, Threnos et Ezechielem.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil IX 1-312; 313-378; 409-676. Tot Augustus 1914 werd dit hs. bewaard te Leuven, Univ. Bibl. Vgl. Ingold in: *Bulletin critique* 1896 p. 355-356; E. de Moreau S.J., *La bibliothèque de l'Université de Louvain 1636-1914* (Louvain 1918) p. 66, n. 63. Facsimile ener bladzij bij Mougel.
- [21- 22] 8. Idem. In Danielelem et duodecim Prophetas Minores.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil X 1-185; 187-713.
- [23- 24] 9. Idem. In Mattheum et Marcum.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil XI 1-321; 323-359.
- [25] 10. Idem. In Lucam.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil XI 361-611; XII 1-261.
- [26] 11. Idem. In Ioannem.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil XII 263-620.
- [27] 12. Idem. In Epistolas B. Pauli Apostoli.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil XIII 1-531.
- [28- 29] 13. Idem. In Epistolas Canonicas et In Librum Ioannis Climaci.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil XIII 533-698; XIV 1-77; XXVIII.
Tot Aug. 1914 werd dit hs. bewaard te Leuven Univ. Bibl. Vgl. Ingold p. 356; De Moreau p. 66, n. 64: Papier, original de l'auteur, sauf les 8ers feuillets copiés au XVIe S. provient du couvent des Chartreux

⁵⁶⁾ *Die Sammlungen der vereinten Familien- und Privat-Bibliothek Sr. M. des Kaisers*. Bd. I (Wien 1873).

- [30- 32] 14. Idem. In Iob, in Apocalypsim et in Actus Apostolorum.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil IV 287-696; V 1-43; XIV 221-378; 79-220.
- [33- 37] 15. Idem. Explicatio Dionysii Areopagitae, in illius Angelicam Hierarchiam, in Ecclesiasticam Hierarchiam, in Libros de Divinis Nominibus, in Mysticam Theologiam et in undecim eiusdem Epistolas.
f. aut. Rk. Ed. Montreuil t. XV en XVI.
- [38- 49] 16. Idem. Excerpta ex Summa S. Thomae Aquinatis ex Prima et Tertia Parte. Ex Prima Secundae. Ex Secunda Parte Secundae Partis. Sermo de distinctione inter aeternum, naturalem, divinam et humanam legem, de distinctione legis divinae in legem antiquam et novam. De triplici praecepto Veteris Legis et principaliter de praeceptis moralibus. De praeceptis caeremonialibus Veteris Legis et de ratione sacrificiorum legalium. De sacris et rationalibus sacrorum Veteris Testamenti. De sacramentis antiquae Legis et rationibus eorundem. De observatiis observantiarumque causis Veteris Legis. De praeceptis iudicialibus Veteris Testamenti ad principes et populum pertinentibus. De praeceptis iudicialibus Veteris Legis ad extraneos et domesticos pertinentibus. De duratione atque cessatione praedictorum praeceptorum et de Nova Lege.
f. aut. 38-40 in Rk. Ed. Montreuil t. XVII en XVIII onder de titel *Summa fidei orthodoxae*. 41-49 Ed. Montreuil II 691-721 onder de titel: *Quinque librorum Moisaicae Legis epilogatio quaedam et conclusio Pentateuchi*. Niet als afzonderlijk traktaat vermeld in Rk. noch in de lijst van Loer.
- [50] 17. Sermones de tempore cum expositione Evangeliorum et Epistolarum Dominicalium.
f. aut. Deze lijst maakt noch bij dit hs., noch bij het volgende er melding van of dit zijn de *sermones ad*

- saeculares*, dan wel de *sermones ad religiosos*, waarin Loer de preken onderscheidt. Ook de Ed. Montreuil t. XXIX en XXX maakt dit onderscheid niet. Volgens Rk alles aanwezig.
- Tot Aug. 1914 was te Leuven Univ. Bibl. aanwezig: *Sermonum opus primum de tempore*. Papier. Vgl. De Moreau n. 66. Het vermeldt geen plaats van afkomst.
- [51] 18. *Sermones de Sanctis cum expositione Evangelorum et Epistolarum Festivalium.*
f. aut. Rk. Ed. Montreuil t. XXXI en XXXII.
- [52] 19. *Translatio et explicatio Cassiani de Collationibus Patrum.*
f. aut. Niet in Rk. Ed. Montreuil t. XXVII.
Beydaels vermeldt: 19. Dionysius 1 vol. fol. [Wordt bewaard in Wenen Nat. Bibl. 14089 [Suppl. 2632]. Pap. 15e eeuw. 145 ff. fol. Inhoud: fol. 1a-42b: Johannes Cassianus, De institutis coenobiorum; fol. 43a-145a: Collationes SS. Patrum; fol. 145a: alius prologus ad Collationes; fol. 145b blank. Aldus: *Tabulae Codicum* t. VIII, 1893, p. 7.⁵⁷⁾
- [53- 56] 20. *Tractatus de laudibus gloriosae Virginis Mariae. Dialogus de reformatione monialium. De laude Ordinis Carthusiensis. De laude et recommendatione vitae solitariae.*
4°. aut. 53-55 in Kk.; 56 ontbreekt. Ed. Montreuil t. XXXVI 11-174; XXXVIII 243-261: 411-435; 323-382.
- [57- 65] 21. *De laudabili vita coniugatorum et de matrimonio. Speculum amatorum mundi. Speculum peccatorum. Meditatio super Psalmum: In te Domine speravi. Oratio abbatis Effrem super Psalmum: Miserere mei. Inflammatorium divini amoris. De vita et regimine praesulum. De vita laudabili viduarum. De custodia cordis.*
4°. gedeeltelijk aut., gedeeltelijk door Aderolamus Scuwelius e.a. 1499.
57, 59, 62-65 in Rk. 60-61 ontbreken in de lijsten van Dionysius' werken: 60 wordt vermeld onder de werken van Savonarola O.P. (Vgl. Brussel Kon. Bibl. II 1489

⁵⁷⁾ Volledige titel is: *Tabulae Codicum Manu Scriptorum... in Bibliotheca Palatina Vindebonensi asservatorum*. Vindebonae.

- fol. 96 b. 136 b: zie *Ons Geestelijk Erf* dl. 7, 1933, 26-27 en literatuur aldaar)
- 57 in Ed. Montreuil XXXVIII 55-117; 58: XXXIX 485-495; 59: XXXIX 395-420; 62: XLI 315-344; 63: XXXVII 7-57; 64: XXXVIII 119-142; 65: XL 467-502.
- Beydaels vermeldt: 21. sans titre. 4°. Bewaard in Wenen, zie: Becker 9714. Dionysii Carthusiani opuscula ascetica varia. Pap. 15e eeuw, 210 ff., in-4.
- [66- 72] 22. *Tractatus de arcta via salutis et contemptu mundi. De mutua cognitione Beatorum in patria. Contra pluralitatem beneficiorum. De regimine politiae. De reformatione claustralium. De modo et ordine iudicandi et corripiendi. De vita inclusarum.*
4°. onbekende hand. Rk. Ed. Montreuil XXXIX 421-484; XXXVI 175-193; XXXIX 243-282; XXXVIII 7-54; 209-242; XL 7-49; XXXVIII 383-409.
- [73- 75] 23. *Horae de Sancta Trinitate et Deitate. Horae devotissimae de Passione Domini. De laudibus Dei.*
8°. aut. alleen 75 in Rk, zie echter n. 76.
Er staan in de lijsten genoemd: *De laudibus superlaudabilis Dei* (Ed. Montreuil XXXIV 411-536) en *Laudes Dei devotissimae* (of *De laudibus Dei*. Ed. Montreuil XXXIV 327-410). Welke van beide n. 75 en 76 zijn, valt niet uit te maken.
- [76] 24. *Tractatus de laudibus Dei.*
8°. aut. Rk. Zie bemerkings bij vorig hs.
- [77- 80] 25. *Liber de gravitate et enormitate peccati. Excerptiones de sententiis quorundam Patrum catholicorum et gentilium. De quatuor virtutibus cardinalibus. De sacramento altaris et celebratione.*
4°. geschr. door Jan Heysen de Grave, Kartouizer te Roermond. 77 en 80 in Rk (Ed. Montreuil XXXIX 361-393; XXXV 379-438); misschien is 78 hetzelfde als in Rk: *De exemplis et documentis authenticis* (Ed. Montreuil XXXIX 573-621); 79 ontbreekt in alle lijsten van Dionysius' werken. Misschien is hiermede bedoeld het bekende traktaat van Martinus Dumiensis.
Beydaels vermeldt: 25. Sans titre. 4°. Is bewaard in Wenen Nat. Bibl. 13900 [Suppl. 2678]. Pap. 15e eeuw (1482), 235 ff. in -4. Fol. 189a.: Explicit per me

- Iohannem de grama [= grauia] fratrem ordinis carthusiensis in Ruremunda anno domini M.CCCC 82 [1482]. Aldus: *Tabulae Codicum* t. VII, 1875, p. 281; hier wordt tractaat 79 niet vermeld.
- De overlijdensberichten der Grande Chartreuse vermelden circa 1580 D. Joannes Host de Gravia, die 50 jaar in de Orde leefde; c. 1522 D. Joannes de Gravia, prior van Roermond (1501-1522). Waarschijnlijk is de eerste bedoeld. In 1533 wordt nog als wel-doenster vermeld „matrona Beele Heijsen de Gravia”.
- [81] 26. Missale Romanum.
f. maj. perk. Volgens opsteller der lijst bevindt zich daarin de volgende nota [f. 1 b]: „Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto, nona die octobris obiit venerabilis magister Iacobus Wilhelmi Vos, presbyter canonicus Ecclesiae Sancti Pancratii Leydensis et confessor Beguinarum in Leydis, qui ligavit [= legavit] istud missale Ecclesiae sive Conventui Sororum in Leydis, dicta de abconda [= Abcauda] ad perpetue ibidem permanendum.”
Wordt bewaard te Parijs, Bibliothèque de l’Arsenal n. 160. Perk. 360×260 mm. ff. I en 350 in 2 col. 15e eeuw. Inhoud: f. 1: Calendarium. Fol. 7: Exorcismus salis et aque. Fol. 9: Dominica Prima Adventus. ff. 8, 104, 144, 145, 177 blank (A. Hulshof, *Verslag van een onderzoek te Parijs naar handschriften en bescheiden, belangrijk voor de geschiedenis van Nederland*. Utrecht 1912, blz. 40).
Over het kl. O. L. Vrouw „Abcou” te Leiden zie: D. van Heel O.F.M. *De Tertiariissen van het Utrechtsche Kapittel*. Utrecht 1939, blz. 177-179, 336.
- [82] 27. Missale secundum Ordinem Carthusiensem.
4° min. Aan het einde ontbreken enige bladen.
- [83] 28. Breviarium.
12° perk. „avec figures”.
Te Roermond in Bisschoppelijk Archief wordt bewaard een *Breviarium Ecclesiae Coloniensis* 14e eeuw dat geheel aan deze gegevens beantwoordt. Het is afkomstig uit de nalatenschap van den bekenden historicus Habets, die het weer gekocht had uit de collectie van Notaris Guillon te Roermond. Deze collectie bevatte een massa, afkomstig uit de Roermondse kloosters.
- [84] 29. Diurnale.
8° perk. Beydaels vermeldt: 29, sans titre. 1 vol. 8°.
- [85] 30. Evangelia en Epistolae.
f. Geschreven door Bollinck de Goch O.Carth. 1456.
- [86] 31. Homiliae.
f. Geschreven door Bollinck de Goch O.Carth. 1463.
- [87] 32. Evangelia et Collectae. 4°.
- [88] 33. De Getijden van O. L. Vrouw en van ’t H. Cruijs.
8° perk. „dont les grandes lettres sont d’or fin.” In de *Catalogus Prioratus* wordt dit hs. nog eens genoemd, alwaar gezegd wordt: „scriptum circa annum 1200” (!) Misschien te Wenen. Becker 27571 beschrijft: Horae B. Mariae Virginis. Perk. 16e eeuw. 206 ff., in -8. „charactere gothico nitide exaratus, litteris initialibus aureis, hinc inde marginibus auro fulgentibus, floribusque et animalibus depictis et miniaturis septem maioris formae, novem vero minoribus conspicuus.”
- [89] 34. Robertus Holkot, alias Rupertus Holyot. In librum Sapientiae.
f. Zie Quétif-Echard, *Scriptores Ordinis Praedicatorum*. (Paris 1719-1721) t. I c. 629-632; Hurter, *Nomenclator litterarius theologiae catholicae*. II. ed. 2. Oeniponte 1906, c. 539-540.
- [90] 35. Idem. [?] Commentarius in Psalmos et Cantica Ferialia etc. f.
- [91] 36. Idem. f.
- [92] 37. Idem. [?] Excerpta et collecta ex diversis libris et sermonibus. f.
- [93] 38. S. Thomas Aquinas. Commentarius in Matthaeum sive Catena Aurea.
f. Beydaels vermeldt: Thomas. 1 vol. fol.; misschien is n. 103 bedoeld. Ed. Turijn, [Marietti, 1938.
- [94] 39. Paulus a S. Maria Episcopus Burgensis. Scrutinium Scripturarum.
f. Beydaels vermeldt: 39, sans titre. 1 vol. fol. Wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 15467 [Suppl. 2641]. Pap. 15e eeuw, 274 ff, in -fol. In hs. wordt aan de titel toegevoegd: Dyalogus quem composuit post additiones per eum compositas ad Postillam Nicolay [de Lyra] anno 1482, etatis 81. Aldus: *Tabulae Codicum* t. VIII, p. 164.
Zie: Hurter II 812; Chevalier, *Répertoire... Bibliographie* (Paris 1905) i.v. Paul de S. Marie.

- [95] 40. S. Ambrosius. Explanatio in Ps. 118 : Beati Immaculati.
4°. Migne P.L. 15, 1197-1526.
- [96] 41. S. Hieronymus. Commentarius in Matthaeum et Marcum.
In Matthaeum : Migne P.L. 26, 15-218 ; *In Marcum* bestaat niet. Misschien zijn bedoeld de *Homiliae in Marci Evangelium* teruggevonden door G. Morin. Uitg. in : *Anecdota Maredsolana* III, 2 (Maredsolii 1897). Zie Addenda.
- [97] S. Anselmus, Tractatus Cur Deus Homo. Migne P.L. 158, 359-432. Beide in 1 vol. 4°. Geschreven door Fr. Rudolphus Almelen en Fr. Rudolphus Hoinclo, wat wel dezelfde persoon zal zijn, nl. Fr. Rudolphus van Almelo O.Carth., gest. 1425 of 1426.
- [98] 42. B. Hieronymus. Epistolae aliquot.
f. perk. „avec lettres d'or fin". De brieven van S. Hieronymus zie : Migne P.L. 22, 325-1224.
- [99] 43. Ulricus de Argentina. De Summo Bono.
f. J. Daguillon, *Ulrich de Straszbourg. La Summa de Bono. I Introduction et édition critique*. Paris 1930. Fragmenten zijn uitgegeven in : *La Vie Spirituelle* t. 7, 1922, Suppl. p. 38-46 ; t. 9, 1923, Suppl. p. 28-42 ; t. 14, 1926, Suppl. p. 19-37 ; 89-102 ; t. 15, 1926, Suppl. p. 56-67.
- [100] 44. Joannes Wiggers. Commentarius in 3am Partem S. Thomae Aquinatis.
4°. Geschreven door Petrus a Lapide 1619. Wiggers leefde 1571-1639 : zijn commentaren op de Summa verschenen in 6 dll. te Leuven 1631-1641 ; de commentaren op Pars III verschenen in 3 dll. 1651-1661. In Wenen Nat. Bibl. 15240 [Suppl. 2679] bevinden zich de commentaren op P. I qu. 1-43. Aldus : *Tabulae Codicum* t. VIII, 1893, p. 143.
- [101] 45. S. Thomas Aquinas. In Primum Librum Sententiarum.
Waarschijnlijk is dit het eerste deel van : *In IV Libros Sententiarum*. Ed. Mandonnet. Paris 1929-1933. Onder deze titel wordt een commentaar vermeld in de lijst van Ptolomaeus van Lucca, doch die thans is verdwenen. Zie hierover Mandonnet, *Des écrits authentiques de S. Thomas d'Aquin*. Fribourg 1910 p. 144-146.
- [102] Guido de Monte Rocherii. Manipulus Curatorum.
Hurter II 612 ; talrijke ed. bij Polain, *Catalogue des livres imprimés du quinzième siècle des bibliothèques de Belgique*. (Bruxelles 1932) t. II n. 1772 ss. ; Hain 8157-8215. Beiden in één vol.
- [103] 46. S. Thomas Aquinas. Prima pars Summae Theologiae. f. vgl. n. [93]. Ed. Leonina 1888.
- [104] 47. Henricus Gorchum. Quaestiones ex Summa D. Thomae Aquinatis.
f. Hartzheim, *Bibliotheca Coloniensis*. (Coloniae 1752) p. 199 s. ; Hurter II 801-803.
- [105-106] 48. Phil. de Trieu S.J. Tractatus de iure et iustitia ad 2 2ae partem D. Thomae Aquinatis. Item ad 3am partem D. Thomae Aquinatis de Incarnatione.
- [107] 49. Idem. De actibus humanis tractatus.
- [108] 50. Idem. Tractatus de Sacramentis.
N. [105]-[107] in 4°. Geschreven door Ioannes Vilarium O.Carth. ; het Necrologium vermeldt zijn sterfdag op 26 November zonder jaar. Voor Phil. de Trieu S.J. (1580-1645) zie : De Backer-Sommervogel, *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus*. (Bruxelles-Paris 1890-1909) t. VIII c. 234-235. Deze traktaten worden aldaar niet genoemd ; zijn dus blijkbaar nooit uitgegeven.
- [109] 51. B. Bernardini Sermones.
f. mai. Geschreven door Hendrik Vieracker de Weert 1471.
Wordt bewaard te Brussel Kon. Bibl. 117. Papier, ff. 233, 2 col. ; 395x290 mm. ; initialen in rood en blauw. Op bl. 232 b : Ad laudem et gloriam sanctissime Trinitatis almeque Virginis Dei matris necnon totius curie celestis finitum est hoc opus de evangelio eterno beati Bernardini per me Hinricum Vieracker de Weert leodiensis dyocesis anno Domini millesimo quadringentesimo LXXI° mensis Februarii die XIIa.
Inhoud : 1a-232b. [Quadragesimale, de evangelio aeterno] Vgl. *Sancti Bernardini Senensis opera omnia*. (Lugduni 1650) t. II, p. 229-477. Over de authenticiteit zie : D. Pacetti O.F.M. *I Codici autografi di S. Bernardino da Siena (Archivum Franciscanum Historicum* t. 29, 1936, 510-516). Zie J. van den Gheyn S.J., *Catalogue des Manuscrits de la Bibliothèque Royale de Belgique* (Bruxelles 1901 s.) t. III n. 1700. In

- Brussel Kon. Bibl. 652 (v. d. Gheyn III, 1701) is nog een hs. van dezelfde inhoud en grootte, dat afkomstig is van „Bethleem“: wellicht is hier bedoeld het klooster van die naam bij Leuven, waarvan vele hss. in Brussel aanwezig zijn.
- [110] 52. Anonimus. *Diversi tractatus de Passione Domini et alia opuscula*. f. min.
- [111] 53. Iacobus de Voragine. *Sermones de Sanctis*. f. Quéatif-Echard I 454; Hurter II 432-434.
- [112] 54. Anonimus. *Sermones de Sanctis in Adventu*. f. vgl. n. [117].
- [113-116] 55. Soccus [Conradus de Brundelsheim O.Cist.]. *Sermones de tempore a festo Paschae usque ad Adventum. Historia Resurrectionis D.N. I.C. Sermones in aliqua Evangelia Dominicalia. De Corona Spinea D.N.I.C.* f. Fabricius, *Bibliotheca latina mediae et infimae aetatis*. (1746) t. VI, 561-562. Lex. f. Theol. u. Kirche VI, 142.
- [117] 56. *Sermones de Sanctis in Adventu*. 4°. Vgl. n. [112].
- [118] 57. Gerardus de Schiedam O.Carth. *Sermones de Sanctis*. 4°. Beydaels vermeldt: 57 sans titre, 1 vol. 4°. *Volgens Studiën* dl. 49, 1897, 236 draagt het hs. het inschrift: *Scripti anno Dom. MCCCLXIX per fratrem Iohannem de Unna Carthus. in Ruremunda*. Wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 15239 [Suppl. 2670]. Pap. 15e eeuw (1469). ff. 197 4°. Inhoud: fol. 1a blank; fol. 1b: Index; fol. 2a-130a: Ger. de Schiedam. *Sermones de Sanctis*; fol. 130b-132b, blank; fol. 133a-197b: *Sermones valde notabiles de Sanctis et de tempore variorum*. (Aldus: *Tabulae Codicum* t. VIII, 1893, p. 142-143). Over Gerardus van Schiedam zie: Petreius, *Bibliotheca Carthusiana* (Coloniae 1609) p. 104-105.
- [119] 58. Gerardus de Schiedam O.Carth. *Sermones pro Capitulo Monachorum Carth. secundum ordinationem Statutorum pro quolibet festo*. 4°. Beydaels vermeldt: 58. *Sermonen*. 1 vol. 4°. Wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 13654 [Suppl. 2665]. Pap. 15e eeuw, 240 ff., in -4. Inhoud: fol. 1a: *Titulus et indictio possessorum quondam codicis Carthusiensium in Ruremunda*; fol. 1b: *Initium sermonis*

- cuiusdam a recentiore scriptum; fol. 2a-4a *Sermo de S. Bruno*; fol. 4b blank; fol. 5a-240a: *Sermones pro capitulo monachorum Carthusiensium secundum ordinationem statutorum de quolibet festo duo. Primus istorum sermonum de Nativitate Iesu Christi*. Aldus: *Tabulae* t. VII, 1875, 245.
- [120-123] 59. Gerardus de Schiedam O.Carth. *Sermones de decem praeceptis. Speculum praelatorum et [Speculum] subditorum. Speculum sacerdotum*. 4°. De drie laatste tractaten (n. [121-123]) zijn van Jacobus Gruitrode O.Carth. Ze zijn uitgegeven in de werken van Dionysius de Kartuizer: zie Ed. Montreuil, t. XLII 657-685; 689-744; 747-761. Over Jacobus van Gruitrode en zijn werken zie: *Ons Geestelijk Erf* dl. 5, 1931, 435-470, vooral 440-443; vgl. blz. 71 v.
- [124] 60. Franciscus Abbas. *Sermones de tempore*. 4°. 2 vol. Geschreven door Egbertus de Bijmeldia. Beydaels vermeldt; 60. sans titre. 1 vol. 4°. Wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 15241 [Suppl. 2680]. Pap. 15e eeuw (1421), 208 ff., in -4. Inhoud: Franciscus de Aest, *Sermones. Inc.: Maria Magdalena et Maria Iacobi. Ad hoc homo consolationem habet...* Expl.: *plangent peccatores culpam. Expliciunt sermones Francisci de Aest abbatis per me Egbertum de Bymeldia rectorem in Maeseck. 1421. In profesto sancti Francisci ordinis minimorum (sic!)*. Zou dit kunnen zijn Franciscus Abbatibus Astensis? Zie Sbaralea, *Supplementum et Castigatio ad Scriptores Trium Ordinum S. Francisci a Waddingo aliis que descriptos*. T. I (Romae 1921) p. 254-255.
- [125] 61. Henricus Diestensis O.Carth. *Conciones de tempore*. 4°. 2 vol. Henricus Diestensis overleed als Vicarius te Roermond 28 Juni 1616.
- [126] 62. Anonimus. *Sermones diversi de solemnitatibus et festis B. Virginis*. 8°.
- [127] 63. Iacobus de Thezano. [= Iacobus Paladini van Teramo of ab Ahasano]. *Consolatio peccatorum*. f. Beydaels vermeldt: 1. Iacobus de Tizano. 1 vol. fol. Het werk, dat ook tot titel heeft: *Processus Luciferi contra Iesum Christum*, kwam later op de Index; vgl.

- Hurter IV 606 s. Het verscheen ook in nederlands :
Der Sondaren troost of Belyal.
- [128] 64. Variorum SS. Patrum Epistolae. f.
- [129] 65. Ioannes Gerson. Tractatus aliqui de variis materiis.
 4°. 2 vol. Beydaels vermeldt : 65. 1 vol. 4°.
 Becker vermeldt twee hss., welke in aanmerking komen, 7926 en 7917. Het laatste bevat : Opuscula varia (Pap. 1428, 144 ff., in -4). Het eerste hs. is uitvoeriger beschreven : Gedeeltelijk perk., gedeeltelijk pap. 16e eeuw, 227 ff., in -4. Inhoud : Ven. Mag. J. Gerson... obiectiones adversus revisiones cuiusdam nitentis salvare tertiam partem de spiritualibus nuptiis Iohannis Ruusbroec can. reg.⁵⁸⁾ Tractatus quod nulli neganda sit poenitentia sive baptismatis gratia. Ioannes de Schoenhovia epistolae variae. Conversio S. Catharinae Virg. Epistolae variae B. Bernardi Abbatis.^{58a)}
- [130] 66. Iacobus Iunterbuijck Carth. S. Theologiae Doct. Tractatus diversi.
 4°. 3 vol. Zeer waarschijnlijk is het ons mogelijk de inhoud dezer drie hss. nader aan te geven. Immers Petreius, *Bibliotheca Cartusiana* p. 151-156 zegt dat in de Kartuize van Keulen „duo vel tria ms. auctoris huius volumina” bewaard werden. Surius maakte op deze hss. een inhoud, welke Petreius overschrijft. Waarschijnlijk waren de hss. van Roermond afschriften.
1. De dignitate pastoris et onera pastorali.
 2. De arte curandi vitia.
 3. De potestate daemonum.
 4. De arte magica.
 5. De superstitionibus.
 6. De incendio (! = inessu) per arctam viam.
 7. De directione intentionis in actibus moralibus, alias de bona voluntate.
 8. De indulgentiis anni Iubilaei.
 9. De veritate dicenda tacendave.
 10. De peccatis mortalibus mentalibus.
 11. De arte bene moriendi.
 12. Dialogus cum novitio consolatorius.

⁵⁸⁾ Is de repliek van Gerson op het verdedigingsschrift van Jan van Schoonhoven (*Opera omnia* ed. Dupin t. I col. 64-82). De nog te noemen brieven van Jan v. Schoonhoven zijn niet uitgegeven : zie J. Huyben O.S.B., *Jan van Schoonhoven (Ons Geestelijk Erf* VI, 1932, 282-303).

^{58a)} Zie Migne P.L. 182 col. 1198 ss.

13. De malis huius seculi per omnes aetates.
14. De apparitionibus animarum post mortem.
15. De valore missarum pro defunctis.
16. Collectorium diversarum cautelarum in diversis statibus observandarum.
17. Opuculum quodlibeticum statuum humanorum.
18. De duabus civitatibus Hierusalem ac Babylone et earum civibus.
19. Dialogus consolatorius boni ac zelosi christiani.
20. De cognitione causarum et affectuum secretorum.
21. De montibus Gelboe comminatorum poenarum.
22. Speculum aureum institutionum ad ecclesiastica beneficia et sacramentalia.
23. Quid sit Carena.
24. An pueri Iudaeorum non renati per baptismum aliquo modo salventur.
25. An promissis iniunctis pro defunctis a superiore possint aliae dici ad placitum celebrantis.
26. Sermo de defunctis et quibus suffragiis iuventur.
27. Sermo : Cum esset desponsata Mater Iesu.
28. Sermo : Populus qui ambulabat in tenebris.
29. Sermo : Sapientia aedificavit sibi domum.
30. Sermo : Tota pulchra es.
31. Sermo : In diebus illis exurgens Maria.
32. De contractibus et redemptionibus.
33. De partitione reddituum inter religiosos.
34. De monopolio et ementibus multa ut carius vendant.
35. De interdicto quoad religiosos.
36. Speculum de restitutionibus.
37. De habitibus acquisitis et infusis et de charitate.
38. Avisamentum ad papam pro reformatione Ecclesiae.
39. Confessionale.
40. Tractatus de desiderio moriendi et apparatione ad mortem.
41. Quodlibeticum fallaciarum humanarum de diversis deceptionibus in officiis.
42. De iudiciis divinis et humanis et fatuitatibus mundanorum et contemptu mundi.
43. Casus unus de bellis Clericorum.
44. De absolute excommunicati in extremis.
45. De conflictu inter amorem Dei et mundi.
46. Scrutinium Scripturarum quod propter senium reliquit imperfectum.
47. Tractatus de actibus humanis et Mystica Theologia.

48. Colloquium hominis ad animam suam.
49. Igniculus devotionis.
50. De statibus mundi.
51. De statibus Ecclesiae in Apocalypsi descriptis.
52. De statu securiori incedendi in hac vita.
53. De causis multorum vitiorum, adiunctis remediis et praesertim de tolerantia iniuriarum.
54. Casus varii dubiorum circa Missae celebrationem et cautela observandae.
55. Expositio brevis Canonis Missae.
56. Tractatus utrum quotidiana celebratio suadenda sit.
57. De modis resistendi tentationibus.
58. De perfectione religiosorum et spiritualibus vitae profectu.
59. Oculus religiosorum.
60. Opus quaestionum variarum pro religiosis.
61. De receptione et proventibus Monialium, et aliorum religiosorum deque proprietate.
62. Casus quidam circa receptionem ad religionem.
63. Formula de modo reformandi religiones lapsas.
64. De causis deviationis et degenerationis religiosorum a priscorum patrum fervida conversatione et qualitate recipiendorum ad religionem.
65. De excellentia et statu Ord. Carth.
66. Solutiones quorundam dubiorum pro Carthusiensibus.
67. De approbatione Ordinis Carthusiensium.
68. De statu et officio ecclesiasticorum personarum et canonico ingressu.
69. De sanctificatione Sabbathi circa molendam.
70. De inchoatione Sabbathi et vectoribus.
71. De tribus statibus sc. praelatorum, activorum et contemplativorum.
72. De moribus et erroribus christianorum.
73. De cogitationibus et earum qualitate et refrenatione.
74. De causis gratiae et charitatis.
75. De autoritate et reformatione Ecclesiae.

Grabmann noemt nog andere traktaten: zie *Lexikon f. Theologie und Kirche* V, 259; literatuur aldaar.

[131] 67. Ioannes Nyders O.P. De reformatione religiosorum et quidam alii tractatus.

4°. Beydaels vermeldt: 67. De reformatione. 1 vol. 4°. Wordt bewaard te Wenen; Becker 7922. Pap. 17e eeuw, 227 ff, in -4.

Zie: Quéatif-Echard I 792-794; Hurter II 863-865.
[132-133] 68. Petrus Alphonsus. Dialogus inter christianum et Moysen Iudaeum etc.

4°. Beydaels vermeldt: Dialogus. 1 vol. 4°. Wordt bewaard te Wenen; Becker 7918. Pap. 15e eeuw, 208 ff., in -4. Becker noteert erbij: Accedunt: Episcopi Parisiensis Omiliae totius anni. Waarschijnlijk is met dit laatste bedoeld: Guilelmus van Auvergne, bisschop van Parijs: zie *Opera*, Ed. Blasius Ferronius, Orleans, 1672. De *Dialogus* is uitg. door Migne P.L. 157, col. 535-672.

[134-138] 69. Libellus de disciplina claustralium. Et alii quidam tractatus inter quos Ioannis Gersonis Canticordium. Dialogus de causa et origine [G?]uerrarum. Recommendatio pro Licentiandis in Decretis. Declaratio compendiosa defectuum virorum ecclesiasticorum.

4°. N. [134] is ófwel van Hugo van S. Victor (Migne P.L. 176, col. 925) ófwel van Thomas à Kempis (*Omnia Opera* Ed. Pohl T. II p. 267-319). N. [135] zie: *Opera Omnia*. Ed. Dupin I, 210. N. [138] is uitgegeven onder de werken van Gerson: Ed. Dupin II, 314-318.

[139] 70. Humbertus Ord. Praed. Generalis. Epistola de tribus essentialibus votis religionis et aliis virtutibus eidem annexis etc.

4°. Beydaels vermeldt: 70, sans titre. 1 vol. 4°. Het hs. wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 15228. [Suppl. 2663]. Papier, 213×147 mm. 15e eeuw, 220 ff. Fol. 1a: Liber carthusiensium in Ruremunda. Inhoud: fol. 2a-3b: Uittreksels uit Consuetudines, Joannes Climacus, Bernardus, Geert Groote e.a.; fol. 5a-22a: Incipit epistola... frater Humbertus... de tribus essentialibus votis; fol. 22b-29b: Ex commento Humberti super regulam beati Augustini; fol. 30a-b: Exempel van Eckhart; fol. 31a-32a: [Dionysius Carth. Expositio hymnorum. Proaemium]; fol. 31b [Dicta S. Francisci]; fol. 32a-34a: Uittreksels uit Humbertus, Gerson, Joannes Climacus en Bernardus; fol. 34a-b: Gerardus Groet ad quendam novicium carthusiensem; fol. 34b-35b: Epistola magistri Gerardi Groet ad fratrem Mathiam de Tyla; fol. 36a-40a: Notabilis epistola magistri Gerardi Groet et valet ad pacenciam et imitationem cristi; fol. 40a-43b: [Dicta S. Fran-

cisci]; fol. 43b: [Dicta]; fol. 44a-b: Nota de inordinato sive privato amore; fol. 45a-105b: [Sermones]; fol. 106a-107b: Henricus Coesveldt quare tam pauci monachi proficiunt; fol. 108a-220b: Hendrik Herp, Spieghel der volcomenheit.

Zie uitvoerige beschrijving en literatuur in: *Hendrik Herp. Spieghel der Volcomenheit*. Ed. L. Verschuieren O.F.M. Dl. I (Antwerpen 1932) blz. 29-35; korte beschrijving in: *Tabulae Codicum* t. VIII, 1893, p. 141.

- [140] 71. Henricus de Coesfeldia, Circumsisorium misticum etc.

4°. Beydaels vermeldt: 71. sans titre. 1 vol. 4°.

Hs. Brussel Kon. Bibl. 11811-11812 (v. d. Gheyn III 2160), waarin o.a. dit tractaat van Coesfeldt wordt gevonden, is afkomstig van „Bethleem”. Hoogstwaarschijnlijk is dit echter het klooster Bethleem bij Leuven, omdat de Kartuize van Roermond nooit met die naam alleen haar hss. tekent. Zie over Hendrik van Coesfeld: *Archief... Aartsbisdom Utrecht* 56, 1932, 23-30.

- [141] *Idem. De institutione iuvenum ac novitiorum, etc.*

8°. Beydaels vermeldt tweemaal: 71. sans titre. 1 vol. Het hs. wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 15262 [Suppl. 2697]. Gedeeltelijk perk., gedeeltelijk pap. 145×105 mm. 15e eeuw, 295 ff. Fol. 1a: Liber Carthusiensium in Ruremunda.

Inhoud: Fol. 1a-57a: Epistola de instructione iuvenum et novitiorum; fol. 57b-60b blank; fol. 61a-144b: Farrago exemplorum. Inc. De morte tremenda. Initium sapientiae... Expl. ante quam creaveris intime congaudebat — breekt af; fol. 145a-b blank; fol. 146a-180b: [De SS. Sacramento]. Inc. Proprie ignorancie et devotioni consulere... Expl. Explicit devotus tractatulus de Sacramento compilatus ex dictis sanctorum patrum et devotorum, finitus anno domini 1457 ipso Benedicti abbatis circa hora quinta hora completorii per manus Ad. Wellii presbyteri; fol. 181a-199a: Sententiae variorum auctorum; fol. 199b blank; fol. 200a-256b: Collectanea. Inc. S. Bernardus in sermone de conversione sancti Pauli... Expl. Et dolor inferni sint meditando tibi; fol. 257a: Begin van Testamentum S. Francisci; fol. 257b: Inc. Tabula fidei cristiane; fol. 258a: Spreuk van S. Franciscus; fol. 259a-260b blank; fol. 261a-276b: Liber Consolationum; fol. 277a-280a; Inc. Gule filiae sunt scurrilitas; fol. 280b blank; fol. 281a-287b: Sentencia generalis cuiuslibet

psalmi tocus psalterii; fol. 288a-295b: Epistola Wilhelmi Huls de Brede O.Carth. ad amicum. Inc. Probatorem presbyterorum canonicorumque... Expl. trinus et unus benedictus Amen. Scriptum festinanter manu rudi et inculta ipso die Juliani et sociorum eius. *Ista predicta epistola composita est et collecta per manum Wilhelmi Huls de Brede nomine et habitu Cartus. domus omnium apostolorum prope Leodium.*⁵⁹⁾ Korte beschrijving in *Tabulae Codicum* t. VIII, 1893, p. 145.

- [142] 72. Carthusianus Anonimus. Rosarium Iesu et Mariae etc.

4°. In Rk wordt dit hs. ook genoemd: Rosarium ihesu et marie. Fasciculus myrrae dilectus...

Volgens hs. Brussel Kon. Bibl. II. 468 (v. d. Gheyn III 2243), dat afkomstig van de Regulieren te Tongeren, is „Fasciculus enz.” het incipit van het Rosarium. Zie hetzelfde in *S. Bonaventurae Opera Omnia* t. 8 (Quaracchi 1898) p. XL col. 1. Het door Bostius-Petereus (*De praecipuis aliquot Cartusianae Familiae Patribus*. Coloniae 1609 p. 50) genoemde: *Vita domini nostri Iesu Christi „Fasciculus myrrae”* is dus identiek met het Rosarium. De schrijver is zonder enige twijfel Jacobus van Gruitrode O.Cart. Vgl. *Ons Geestelijk Erf* dl. 5, 1931, blz. 463-467, alwaar verschillende hss. Het hs. van Roermond wordt ook vermeld door C. J. Morotius (*Theatrum chronologicum sacri Ordinis Cartustensis*. Taurini 1681 p. 95) als hij zegt: „qui liber ut testatur Alva Militiae Marianae col. 642 [d.i. Alva y Astorga, *Militia universalis pro Immaculata Conceptione Virginis Mariae malitiam originalis infectionis peccati*. Lovanii 1663] extat ms. apud P. Cartusianos Ruremundenses, littera M n. 29 scriptus, et ad calcem notatur: A^o 1471, quo auctor clarebat.” Ik merk op, dat dit de enige keer is, dat de signatuur wordt vermeld.

- [143] 73. Ioannes Herolt O.P. Discipulus de praecipuis cum tabula. De regimine conscientiae. Sermo de indulgentiis.

4°. Quéatif-Echard I 762; II 822; Hurter II 982-984. *Sermo de indulgentiis* is misschien het bekende tractaat van Jacobus Junterbuijck; zie Wetzer u. Welte's *Kirchenlexikon* Bd. VI, col. 1169.

⁵⁹⁾ Deze uitvoerige beschrijving dank ik aan den Hoogeerw. P. Prof. Dr. Willibrord Lampen O.F.M.

- [144-145] 74. [Ps.] Bernardus. Meditationes. Tractatus de septem Sacramentis.
4°. De volledige titel van n. [144] is: *Meditationes piissimae de cognitione humanae conditionis* (Migne P.L. 184 col. 485-508). N. [145] kan zijn van Ps. Ambrosius (Migne P.L. 16, col. 417-462); ook Gerardus van Schiedam O.Carth. schreef een tractaat met die titel (Bostius-Petreyus p. 30).
- [146]] 75. Anonimus. Horologium aeternae Sapientiae etc.
4°. Te Brussel Kon. Bibl. 2846 (v. d. Gheyn III 2134) bevat het tractaat in nederlands. Het hs. is afkomstig van „Bethleem” zonder verdere aanduiding. Over dit tractaat zie: H. van de Wijpersse, *De Dietse Vertaling van Suso's Horologium Aeternae Sapientiae*. Groningen 1926; Quéatif-Echard I 653-658.
- [147]] 76. Venerabilis Beda. In Apocalypsim Ioannis.
4°. Migne P.L. 93 col. 129-206.
- [148]] 77. Tractatus de spiritualibus ascensionibus etc.
4°. De vervaardiger der lijst voegt aan de titel toe: „qu'on croit de Rodolph de Honichto Chartreux.” Deze auteur wordt nergens vermeld. Ik veronderstel, dat Rodolphus de Almelo (vgl. n. [97] dezer lijst) de afschrijver is van dit bekend tractaat van Gerard Zerbolt van Zutphen. Zie: J. v. Rooy O.Carm. *Gerard Zerbolt van Zutphen*. (Nijmegen-Utrecht 1936): lijst van hss. op blz. 281-283; 287-322.
- [149-151] 78. David de Bavaria, Speculum Monachorum. Isidorus, De viris illustribus. Beda, De nominibus et locis in Actibus Apostolorum.
4°. In de kringen der Moderne Devotie werd onder n. [149] verstaan het eerste deel der *Formula Novitiorum* van David van Augsburg (*David ab Augusta, De exterioris et interioris hominis compositione*. Quaracchi 1899 p. 3-36). Vgl. M. Viller S.J., *Le Speculum Monachorum et la Devotion Moderne* in: *Revue d'Ascétique et de Mystique* III, 1922, 45-56. N. [150] en n. [151] in Migne P.L. 83, col. 1081-1106; 92 col. 1033-1040.
- [152]] 79. Theodoricus Golt. Gemmae Crucifixi D.N.-I.C. etc.
4°. 1430. Misschien het apocriefe tractaat van S. Bernardus: *Instructio sacerdotis seu de praecipuis Mysteriis religionis nostrae* (Migne P.L. t. 184 c. 771-792).

- [153]] 80. Zie een ander traktaat met deze titel in: Addenda. S. Catharina Senensis. Liber divinae doctrinae.
4°. Geschreven door Henricus Simon O.Carth. 1428 († 28 Sept. 1463). Axters O.P. *Catharina van Siëna in de Lage Landen bij de Zee (Ons Geestelijk Erf* dl. 5, 1931, blz. 48a-80) geeft de verspreiding der werken in Nederland: dit hs. wordt niet genoemd. In 1553 bezorgde Dirk Loer O.Carth. een uitgave onder de titel: *Theologiae mysticae mirabilium scilicet et inscrutabilium operum Dei lucida obumbratio in libris II distributa*. Coloniae, Jasp. van Genep, 1553.
- [154]] 81. Anonymus. Speculum humanae salvationis rithmice.
4°. 1631. Volgens sommige is Ludolphus van Saksen O.Carth. de schrijver. Uitgave door J. Lutz en P. Perdrizet, *Speculum humanae salvationis*. 2 dli. Leipzig 1907-1909.
- [155]] 82. Henricus Heijssen de Grave. Libellus orationum devotarum. 8°. 1553.
- [156]] 83. Anonimus. Vita B.M. Virginis etc. Perk. 8°. Hetzelfde als: *Dat Leven O. L. Vrouwen*. Leyden, Hugo Jansz. v. Woerden, 1500 (Campbell 1122)?
- [157]] 84. Anonimus [Henricus Suso]. Centum articuli Dominicae Passionis etc.
8°. Zie H. Meyboom, *Suso's Honderd Artikelen in Nederland (Archief voor Nederlandsche Kerkgeschiedenis* dl. I, 1885, blz. 173-207); W. Dolch, *Die Verbreitung oberländischer Meisterwerke im Niederländischen*. T. I. (Weida 1909) S. 73-77.
- [158]] 85. Anonimus. Devotae allocutiones etc.
8°. Het hs. wordt bewaard te Leiden Univ. Bibl. 1949. Papier. 105×75 mm. 15e eeuw, 164 ff. Fol. 1a: Liber Carthusiensium domus Bethleem sive gloriose Virginis (Marie in Ruremunda. Emptus Coloniae. Inhoud: Devotae allocutiones. Incipiunt quaedam devote allocutiones excitantes animam ad amorem crucifixi atque ad compatiendum; Fol. 1 en 163-164: Gebeden door latere hand.
- [159]] 86. Ioannes Gerson. De Sacramento Eucharistiae.
8°. Zie: *Opera omnia*. Ed. Dupin t. III c. 706.
- [160-161] 87. Guigo de Ponte Carth. Libellus de contemplatione et de gradibus contemplationis etc.
12°. Perk. Dit hs. moet reeds ten tijde van Dionysius de Kartuiser aanwezig geweest zijn, want één zijner

- traktaten draagt tot titel: *De contemplatione secundum quendam devotum, scilicet fratrem Guigonem de Ponte, monachum olim domus Cartusiae* (Ed. Montreuil, t. XLI p. 253). Daardoor is Dionysius een der weinige getuigen voor het auteurschap van dit bijna onbekende traktaat. Zie: J. P. Grausem, *Le De Contemplatione du chartreux Guigues du Pont* († 1297) in: *Revue d'Ascétique et de Mystique* dl. 10, 1929, p. 259-289. Op gezag van Bunderius O.P. schrijft Petreius ook het tweede aan dezen Guigo toe (*Bibliotheca Cartusiana* p. 114).
- [162] 88. Anonimus. *Vita Christi* 4°.
- [163] 89. Anonimus. *Directorium novitiorum Ordinis Carthusiensis*. 4°. 1625.
- [164-166] 90. Anonimus. *Directorium Carthusiense. De origine Carthusiae Ruraemundensis. Historica narratio duodecim martyrum Carthusiensium Ruraemundensium 23 Julii 1572 interemptorum*. 4°.
- Het derde traktaat is ófwel een afschrift van A. Havens, *Historica Relatio* ófwel een reeds ouder verhaal, hetgeen niet waarschijnlijk is. Het tweede traktaat kan een deel zijn uit Aubertus Miraëus (zie n. [186] dezer lijst), doch zeer waarschijnlijk is het niets anders dan de inleiding op Havens' verhaal, welke ook in de druk voorkomt. Zie Addenda.
- [167-171] 91. Ruffinus Presb. Aquil., *Historia B. Clementis Episcopi. Beda Presbyter, Historia Ecclesiastica gentis Anglorum. Gesta B. Joannis Evangelistae post ascensionem Domini usque ad dormitionem ipsius. B. Hieronymus, Liber Chronicorum. Robertus Lincolniensis Episcopus, Testamenta duodecim Patriarcharum filiorum Iacob*.
- f. Beydaels vermeldt: 91. sans titre. 1 vol. fol; en dan nog eens zonder nummer: *Historia*. 1 vol. fol. N. [167] is het eerste deel der z.g. Clementinen; zie: Migne P.G. t. 1 col. 1207 ss. N. [168] zie: Migne P.L. t. 95 col. 23-290. N. [169] zijn de z.g. *Acta Ioannis*; zie: Lipsius-Bonnet, *Acta Apostolorum apocrypha*. T. 2 (Leipzig 1898) p. 151-216; N. [170] zie: Migne P.L. t. 27 col. 33-702. N. [171] zie: Hurter II 330-333; *Histoire littéraire de France*. T. 18 (Paris 1835).

- [172] 92. Henricus Lucknerus O.Carth. *Synopsis chronologiae mundi ab Adamo usque ad Christum. Chronotaxis totius seu primi saeculi chronologia christiani saeculi a Natale Domini 34 Tiberii Imp.* 18.
- 4°. 1630. Schrijver was professor van de Kartuize bij Dantzig en stierf als hospes te Roermond 2 Juni 1643.
- [173-174] 93. Presbyteri anonimi, qui ea loca perambulavit, descriptio Terrae Sanctae, composita 1283. Nicolaus Trivet O.P., *Expositio historiarum ethnicorum deorum et poetarum quae tanguntur a B. Augustino in libris De Civitate Dei* etc. 4°.
- N. [173] is Burchardus de Barby O.P., *Veredica terrae sanctae regionumque finitimarum ac in iis mirabilium descriptio*. Uitg. door C. M. Laurent, *Peregrinatores medii aevi quatuor*. (Lipsiae 1864) p. 19; Hurter t. II c. 429. Voor Trivet zie: Quéatif-Echard t. I p. 561-565.
- [175] 94. Anonimus. *Het Leven van den Eerw. Vader Dionysius a Rijckel, alias Dionysius Carthusianus*.
- 4°. Wordt ook genoemd in de lijst van het Prioraat. Beydaels vermeldt: 94. sans titre. 1 vol. 4°. P. Albers S.J., *Dionysius de Kartuizer en zijn werken* (Studiën Jrg. 30, dl. 49, blz. 202) zegt dat te Wenen in de Hofbibl. (thans Nat. Bibl.) een hs. der 17e eeuw berust: *Leven en Revelatiën van Dionysius Rickel*. De inhoud is hetzelfde als het *Vita* van Dirk Loer.
- [176] 95. Anonimus. *Gesta Romanorum*.
- f. Beydaels vermeldt: 95. sans titre. 1 vol. fol. Waarschijnlijk Wenen Nat. Bibl. 15325 [Suppl. 2858]. Pap. 15e eeuw, 43 ff. in -fol. Dit is „particula codicis olim foliorum 218 libri inscripti „Gesta Romanorum” et in linguam germ. translati.” Aldus: *Tabulae Codicum VIII*, 1893, p. 152. Talrijke uitgaven bij Polain t. II, n. 1643 ss.; de oudere litteratuur bij U. Chevalier, *Répertoire Topo-bibliographie*. (Paris 1894-1899) i.v. Gesta.
- [177] 96. Nicolaus Biese Ducatus Gelriae Procancellarius. *Chronicon Ducatus Gelriae brevi non minus quam fideli enarratione percensens gesta Praefectorum, Comitum et Ducum*

Sicambrorum, aliarumque rerum maxime memorabilium.

f. „on le croit écrit par l'auteur." Wordt ook genoemd in de lijst van Prioraat. Beydaels vermeldt: 26. Chronicon Geldriae, authore Nic. Biese. 1 vol. fol. Het hs. bevindt zich thans te Wenen, zie: Becker 7995.

Een afschrift dezer kroniek bevond zich in de bibliotheek van den heer Sivré, archivaris van Roermond. Aldus: S. Muller Fz., *Lijst van Noord-Nederlandsche Kronijken, met opgave van bestaande handschriften en litteratuur (Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht. Nieuwe Serie n. 31. Utrecht 1880) blz. 69.* Volgens Muller is ze waarschijnlijk identiek met: *Chronicon Ducatus Geldriae auctore Nic. Biesen Gandavensi*, waarvan het origineel vroeger berustte in het Gelderse Archief te Roermond.

[178] 97. D. Henrion Prof. es mathem. Usage de compas de proportion.

8°. Beydaels vermeldt: 97. sans titre. 1 vol. 4°. Wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 13898 [Suppl. 2675]. Pap. 17e eeuw, 60 ff., in -4. Inhoud: fol. 1a-4b: Nycticorax Carthusianus symbolicis grandium virtutum nycticoracibus adumbratus et venerabili in Christo Patri Servatio Mestet Carthusiae Ruremundensi professo, nunc vero in Coloniensi commoranti a R.P. Paulo Theodorici in signum sinceri amoris dicatus et consecratus... anno 1638. Inc.: Audio te Pater Venerabilis querelis implere coelos; fol. 4b blank; fol. 5a-17b: De conservanda valetudine. Collectaneum e scola Salernitana collectum; fol. 18-20 blank; fol. 21a-59b: D. Henrion, Usage du compas de proportion. Inc.: Avant de venir à la pratique des dites opérations du compas; fol. 59b: Excerptum ex opere Balthasar Caprae: De usu et fabrica circini; fol. 60a-b: Tractatus de linea metallica quomodo propositae sphaerae noti ponderis diametro cognita possimus has lineas accommodare ut libratibus exactissime inservire possint. Inc.: Constat omnibus metalla inter se esse diversa. Aldus: *Tabulae Codicum t. VII. 1875, p. 280.*

[179] 98. Anonimus. Architecture militaire avec delineations.

8°. Wordt ook genoemd in lijst van het Prioraat. Beydaels vermeldt: 98. sans titre. 1 vol. 4°. Wordt bewaard te Wenen Nat. Bibl. 11306 [Eug. Q.

88]. Pap. 18e eeuw, 81 ff., in -4. Tractatus de architectura militari gallicus figuris illustratus. Inc.: La fortification est un art... Expl.: de 10 à 15 toises de flanc. In quadam figura sive delineatoris sive auctoris nomen nempe Sebastianus Le Clerc deprehenditur. Aldus *Tabulae Codicum t. VI, 1873, p. 266.*

[180] 99. Rutger. Dictionarium a Litt. A ad C.; a Litt. N et O.

f. waarschijnlijk 2 vol. Beydaels vermeldt: 99. sans titre. 1 vol. f.

Mogelijk Rutger Sycamber, die misschien dezelfde is als Rutger van Venray. In 1516 verscheen te Deventer bij Jac. de Breda *Collectania latine locutionis*. Zie Nijhoff-Kronenberg n. 1838. Het onder dit nummer beschreven exemplaar mist het eerste blad.

[181] 100. Albertus Magnus. In 4um Librum Sententiarum. 1472.

In de uitgave van Borgnet (Paris 1894) dl. 29; is een herdruk der uitgave Lyon 1651. Zie: Pelster S.J., *Kritische Studien zum Leben und zu den Schriften Alberts des Groszen. (Ergänzungshefte zu den Stimmen der Zeit, 2 S. Abl. 4).* Freiburg 1920.

In de lijst der boeken worden nog enige hss. vermeld, welke zijn bijgebonden bij gedrukte werken.

[182] Vita S. Hugonis Carth. Lincolnensis Episc. ms. [Bijgebonden: Guilielmi Bibauci Carth. Conciones. 1549 s.l.]

Zie: *Bibliotheca hagiographica latina. (Bruxellis 1899), 599-600, 1358.*

[183] Varia manuscripta [Bijgebonden: Anonimi diversi. Novus orbis regionum et insularum veteribus incognitarum etc. Basileae 1532].

[184] Manuscriptum enarrans historiam crudelis occisionis 12 Carthusiensium Ruraemundensium 1572, [Bijgebonden: Maur. Chancaeus, Historia aliquot nostri saeculi Martyrum Angliae. Moguntiae 1550].

In de lijst van het Prioraat worden, behalve de reeds vermelde, nog deze hss. aangegeven:

[185] Manuale Prioris ad installandos novitios et alia munera. Manuscriptum 1777.

- [186] Aub. Myraeus. Ordo Cartusiarum Ordinis Nostri. Manuscriptum.
Te Brussel Kon. Bibl. 7411 (v. d. Gheyn VI 3854): *Origines carthusianorum monasteriorum*, (dat in 1609 te Keulen in druk verscheen) hetwelk blijkens de inhoud hetzelfde is als bovenstaand hs. Papier 212×165 mm. ff 42. 17e eeuw.

II. HANDSCHRIFTEN VERMELD IN DE CATALOGUS VAN ROOKLOOSTER.

Behalve de handschriften en traktaten, welke we reeds als vermeld in de catalogus van Rooklooster hebben opgegeven, vinden we er nog verschillende andere genoemd, waaronder 85 traktaten van Dionysius den Kartuizer.

In een brief aan Arnold Campion schrijft Dionysius, dat hij zelf niet in het bezit is van al zijn geschriften. Daarom heeft hij van den Visitator opdracht gekregen om voortaan van al zijn brieven en antwoorden kopie te houden. „Venerabilis Pater noster Visitator iam in ultima visitatione mihi comisit ut apud me servem copiam epistolarum huiusmodi, seu responsionum et opusculorum quae aliis mitto. Et quia mihi non bene vacat talia exscribere, opto ut copiam huius epistolae, alterius quoque... remittere mihi dignemini”⁶⁰). Men is dus reeds bij leven van Dionysius begonnen zijn werken in Roermond te verzamelen en in dezelfde brief geeft Dionysius nog aanwijzing, dat in de Kartuize van Luik een handschrift bewaard wordt, waarin verschillende zijner opuscula staan⁶¹). Ik laat thans de tractaten volgen, zoals ze in de catalogus van Rooklooster zijn opgegeven, behalve de reeds genoemde. Achter elke titel wordt verwezen naar de uitgave van Montreuil.

- [187] In Psalmos Poenitentiales (XIV 383-463).
[188] In Exodum. (I 471-644; II 1-127).
[189] In Leviticum. (II 129-319).

⁶⁰) Ed. Montreuil, *Opera minima* t. IX, p. 620.

⁶¹) Waarschijnlijk is dit hs. Brussel Kon. Bibl. 9682-9699 (v. d. Gheyn III 1932).

- [190] In Librum Numerorum. (II 321-515).
[191] In Deuteronomium. (II 517-690).
[192] In Ecclesiasten. (VII 209-288).
[193] In Cantica Canticorum. (VII 289-447).
[194] In Ecclesiasticum. (VIII 1-301).
[195] In Librum Sapientiae. (VII 449-562).
[196] Monopanton (XIV 465-537).
[197] Excerptum ex Summa D. Guilielmi Antisiodorensis. (Niet in Ed. Montreuil).
[198] Super Boethium. De consolatione philosophiae. (XXVI).
[199] Enarratio hymnorum praesertim veterum. (XXXV 9-131).
[200] Compendium philosophicum. (XXXIII 21-104).
[201] Compendium theologicum. (XXXIII 105-231).
[202] De lumine christianae theoriae (XXXIII 233-513; heet in Ed. Montreuil ook: De divina essentia).
[203] Dialogus inter philosophum et theologum. (Niet in Ed. Montreuil).
[204] Dialogon de fide catholica contra gentiles. (XVIII 269-530).
[205] Contra Sarracenos. (XXXVI 231-442).
[206] Dialogus disputationis inter christianum et sarracenum. (XXXVI 443-499).
[207] Contra artes magicas et errores Waldensium. (Niet in Ed. Montreuil).
[208] Contra superstitiones. (XXXVI 211-229).
[209] De natura aeterni et veri Dei. (XXXIV 7-97).
[210] De divina essentia (Zie n. [202]).
[211] De venustate mundi et pulchritudine Dei. (XXXIV 233-253).
[212] De distantia perfectionis divinae et humanae. (XXXIV 255-289).
[213] De munificentia et beneficiis Dei. (XXXIV 291-325).
[214] De donis Spiritus S. (XXXV 155-262).
[215] Meditationes sive de modo recordationis Passionis. (Volgens Ed. Montreuil XLII, 818 is dit tractaat niet van Dionysius).